

Inventariserend veldonderzoek proefsleuven (IVO-p)

Riel – Kerkstraat 26

Evaluatierapport

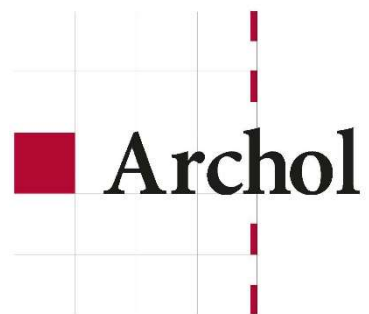
T.S. Beck

Autorisatie:

Senior Archeoloog

Versie 1.0 concept

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Onderzoeksgebied	3
1.3 Vooronderzoek	3
2 Werkzaamheden	6
2.1 Strategie veldwerk	6
2.2 Werkwijze	8
2.3 Onderzoeksteam	8
2.3.1 Evaluatie vrijwilligers	8
3 Korte beschrijving resultaten	9
3.1 Fysische geografie	9
3.2 Archeologie	9
3.2.1 Sporen en structuren	9
3.2.2 Vondsten	11
3.2.3 Monsters	11
4 Recapitulatie vraag- en doelstellingen	13
4.1 Doestelling	13
4.2 Onderzoeksvragen	13
5 Uitwerkingsplan	14
5.1 Fysische geografie	14
5.2 Sporen en structuren	14
5.3 Aardewerk	15
5.4 Archeobotanisch onderzoek	15
5.5 Objecttekeningen/ -foto's	15
5.6 Inzet personen	15
6 Conclusie en voorlopig advies	16
7 Opzet rapportage	17
8 Planning	18
Literatuur	19
Bijlage I Selectierapport 1	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Gispro bv heeft Archol bv op 9 en 10 september 2024 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd binnen het plangebied Riel-Kerkstraat (Figuur 1.1). Aanleiding voor het archeologisch onderzoek zijn de plannen voor de realisatie van woningbouw. Op enkele percelen achter de Kerkstraat worden op korte termijn 33 particuliere grondgebonden woningen gebouwd in de vorm van een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Een recent bureauonderzoek in het kader van deze plannen¹ en voorgaand bureau- en booronderzoek uit 2010² hebben aangetoond dat in de bodem van het plangebied archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. Het bevoegd gezag heeft dan ook besloten dat voorafgaand aan de realisatie van de bouwplannen eerst een archeologisch inventariserend proefsleuvenonderzoek (IVO-p) uitgevoerd zou worden.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein dan wel de archeologische vindplaats.

1.2 Onderzoeksgebied

Het plangebied (c.q. onderzoeksgebied) ligt in het centrum van Riel in de gemeente Goirle (provincie Noord-Brabant) en heeft een oppervlakte van ca. 13.124 m² (1,32 ha). Volgens het PvE komt 12.840 m² hiervan in aanmerking voor proefsleuvenonderzoek: het onderzoeksgebied wordt in het noordwesten begrensd door de straat Peelland en de bebouwde percelen aan het Maasland 2 t/m 8. De zuidwestgrens wordt gevormd door de percelen aan de Meijerij 2 en 6 en de Kerkstraat 26A. Aan de oostzijde wordt de begrenzing gevormd door de Kerkstraat en de percelen aan de Kerkstraat 10 t/m 24. De noordoostgrens wordt gevormd door de perceelsgrens met de Kerkstraat 6 (Figuur 1.1).

1.3 Vooronderzoek³

Uit het karterend booronderzoek uit 2010 bleek dat in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden met een 62 tot 115 cm dik esdek aanwezig zijn. Onder het esdek werd in het centraal zuidelijke deel van het plangebied nog een restant van een oorspronkelijk B-horizont aangetroffen. In het noordelijke deel was de top van de C-horizont licht verstoord, waardoor eventueel aanwezige sporen nog grotendeels onverstoord zouden zijn. In het plangebied werden indicatoren uit het mesolithicum en de late middeleeuwen-B aangetroffen, die mogelijk duiden op vindplaatsen.

In enkele boringen werd antropogeen materiaal aangetroffen zoals: baksteen-, koolas- en houtskoolfragmenten. Daarnaast werd er een vuursteenafslag aangetroffen, vermoedelijk uit het mesolithicum (8800-4900 v.Chr.). Eveneens werd in het esdek een fragment grijsbakkend aardewerk gevonden, dat dateert uit de late middeleeuwen-B (1250-1500 n.Chr.). Beide gedateerde vondsten konden duiden op de aanwezigheid van een vindplaats in het plangebied. Vondsten, die dateren uit de periode waarin plaggenbemesting werd gebruikt (d.w.z. na 1400 n.Chr.), zouden theoretisch ook met de bemesting op de akker zijn gebracht.

¹ Bente 2023.

² De Boer 2010.

³ Naar De Boer 2010.

Soort onderzoek:	Inventariserend proefsleuvenonderzoek (IVO-p)
Projectnaam:	CPO Kerkstraat
Archol-projectcode:	RIK2431
Archis-zaaknummer:	5634930100
Opdrachtgever:	Gispro bv (mevr. N. Snels)
Directievoering:	Arcure (dhr. D.A. Bente)
Bevoegd gezag:	Gemeente Goirle (dhr. J.L.R.E.M. Ludwig)
Adviseur bevoegd gezag:	Monumentenhuys Brabant bv
Uitvoerder:	Archeologisch Onderzoek Leiden bv
Periode van uitvoering veldwerk:	9 en 10 september 2024
Evaluatierapport gereed:	15/10/2025
Versie:	1.0
Status:	Concept
Goedkeuring bevoegd gezag:	Nee, nog te beoordelen
Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Goirle
Plaats:	Riel
Toponiem:	Kerkstraat
Coördinaten gebied:	X: 129.643/ Y: 392.860
Oppervlakte plan- of onderzoeksgebied:	13.124 m ²
Huidig grondgebruik:	Weiland, struikgewas, verharding, schuren
Beheer en plaats van documentatie en vondsten:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Noord-Brabant
Geomorfologie:	Flank dekzandrug
Bodem:	Hoge zwarte enkeerdgrond

Tabel 1.1 Administratieve gegevens.

2 Werkzaamheden

2.1 Strategie veldwerk

Bij aanvang van de eerste veldwerkdag heeft op locatie een opstartoverleg plaatsgevonden. Aanwezig waren de opdrachtgever (N. Snels), de directievoerder (D. Bente) en de veldwerkleider van het onderzoek (T.S. Beck). Tijdens dit overleg is vastgesteld dat delen van het terrein nog niet toegankelijk waren.

Verspreid over het terrein bleken obstakels aanwezig zoals bomen, hekwerk en bestrating van paden. In het noorden van het plangebied stonden nog koeien. Na contact, later in de ochtend, met de opdrachtgever heeft de eigenaar de koeien verplaatst.

Het zuidelijke deel van het terrein was tijdens het opstartgesprek ook niet toegankelijk, maar de vraag was of de aanwezige kraan sowieso niet te groot was om daar onder de bomen de proefsleuven aan te leggen. Het terrein bleek uiteindelijk weliswaar te betreden. Al snel werd wel duidelijk dat één proefsleuf (werkput 23) alleen met een kleinere kraan kon worden aangelegd. Na contact met de directievoerder heeft de opdrachtgever rond de middag een kleinere kraan geregeld (deze werd de volgende werkdag geleverd). Na het afronden van het opstartgesprek kon worden begonnen op het centrale deel van het plangebied, gezien hier geen beperkingen waren.

Tijdens het onderzoek zijn 25 proefsleuven aangelegd met daarin één vlak (Figuur 2.1). Dit is een dekkingspercentage van 8%. Het overgrote deel van de proefsleuven heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie.

De eerste elf proefsleuven, gelegen in het centrale deel van het plangebied, konden conform puttenplan worden aangelegd. Alleen langs de zuidwestelijke perceelsgrens (t. h. v. werkputten 1, 2, 3 en 5) zijn de sleuven enkele meters naar het noorden verschoven om uit de takken van de bomen te blijven met de giek van de kraan.

Werkput 12 t/m 22 zijn aangelegd in het noordelijke deel van het plangebied. Het grootste deel van de sleuven op dit perceel moest in meerdere of mindere mate worden verlegd en/of gedraaid. Vooral in het noordoosten van het terrein (t. h. v. werkputten 15 t/m 22) waren veel obstakels zoals bomen, struiken, hekwerk en (onofficiële) kabels aanwezig.

In het zuiden van het plangebied zijn twee proefsleuven (23 en 24) aangelegd. Werkput 23 was gesitueerd onder twee grote bomen met overhangende takken. Op deze locatie kon de normale kraan niet komen; de werkput is daarom aangelegd met een kleinere machine. Werkput 24 is iets versmald (3 m breed) en gedraaid i.v.m. het aanwezige bosschage aan weerszijden van de put. De derde werkput op dit perceel is, na overleg met de directievoerder, afgefallen. Deze werkput lag in het oorspronkelijke puttenplan geplot op een moestuin en een jeu de boules baan. Tijdens het startoverleg is besloten dat de sleuf kwam te vervallen als werkputten 23 en 24 verstoord waren en/of in beide geen relevante archeologie aanwezig was. Rekening houdend met alle obstakels, beperkingen en de daarvoor benodigde aanpassingen is in totaal toch nog 987 m² van de vooraf voorgeschreven 1080 m² aan proefsleuven aangelegd.

In enkele werkputten zijn (mogelijke) sporenclusters waargenomen. Rondom werkput 13 is daarom een kleine uitbreiding gegraven net als rondom werkput één, maar deze laatste uitbreiding is ingemeten als werkput 25. Met deze uitbreidingen is in totaal 102 m² van de vooraf gereserveerde 110 m² ingezet voor aanvullende veldwaarnemingen.

In totaal is hiermee 1.042 m² aangelegd (Tabel 2.1).

Om de bodemopbouw van het terrein in kaart te brengen, is in elke proefsleuf één profielkolom van één m breed aangelegd. De profielen zijn verdiept tot ten minste 0,3 m onder het archeologisch niveau. De profielnummers bestaan uit een samentrekking van het nummer van de proefsleuf en het profiel binnen deze sleuf (bv: het tweede profiel in proefsleuf 4 is profiel 402). De profielen zijn gefotografeerd en beschreven in het programma Deborah 3. Figuur 2.1 toont de ligging van de gedocumenteerde profielen.

Figuur 2.1 Puttenkaart met de locaties van de gedocumenteerde profielen.

Werkput	Oppervlakte m ²	Werkput	Oppervlakte m ²
1	39	14	40
2	41	15	42
3	42	16	46
4	38	17	37
5	36	18	36
6	42	19	43
7	41	20	39
8	39	21	38
9	39	22	41
10	44	23	42
11	38	24	25
12	42	25	55
13	77	14	40
Totaal		1.042 m²	

Tabel 2.1 Aangelegde vierkante meters per put.

2.2 Werkwijze

De werkwijze waarop de opgraving is uitgevoerd staat uitgebreid beschreven in het Programma van Eisen (PvE). Alle werkzaamheden zijn conform PvE uitgevoerd. De registratie is conform het administratiesysteem van Archol. Hier volstaat met het benoemen van enkele hoofdlijnen:

Voorafgaand aan het onderzoek is een puttenplan opgesteld. Dit puttenplan is digitaal, en kon daarom direct in de GPS worden geladen. In het veld is dit puttenplan, voor zo ver mogelijk (zie §2.1), exact uitgezet. Tijdens het verdiepen met de graafmachine naar het juiste sporenvlak, is de bovengrond stelselmatig visueel en met behulp van de metaaldetector afgezocht op vondsten. Conform de richtlijnen van de opdrachtgever is bij de aanleg in extra dunne lagen verdiept om eventuele niet gesprongen explosieven tijdig te detecteren. Met het oog op dit laatste zijn de verschillende lagen tussendoor tevens steeds afgezocht met de metaaldetector. Het proefsleuvenonderzoek heeft uiteindelijk geen aanwijzingen gevonden voor niet gesprongen explosieven binnen het plangebied.

In alle werkputten is op deze wijze de bouwvoor verwijderd en is uiteindelijk een eerste vlak aangelegd in de top van de onderliggende, natuurlijke dekzandafzettingen (C-horizont). Het sporenvlak is, bij het aantreffen van (mogelijke) sporen, met de hand opgeschaafd. Elk spoor is vervolgens voorzien van een uniek spoornummer. Alleen voor recente verstoringen en boomvallen zijn vaste spoornummers aangehouden (resp. S999 en S888). Het sporenvlak is gefotografeerd en ingetekend met behulp van een GPS. Met de GPS zijn ook de vlakhoogtes, maaiveldhoogtes, profielkolommen en putomtrek ingemeten.

Na de aanleg van het sporenvlak zijn alle sporen beschreven in de projectdatabase op een veldcomputer, waarbij minimaal de volgende variabelen zijn vastgelegd: put-, vlak- en spoornummer, spoortype, vermoedelijke datering, vulling beschrijving en relaties met andere sporen.

Een selectie van sporen is gecoupeerd, met uitzondering van recente verstoringen en sporen die duidelijk een natuurlijke oorsprong hadden. Van de gecoupeerde sporen zijn de diepte en vullingbeschrijving in de projectdatabase vastgelegd. Alle coupes zijn gefotografeerd en sporen dieper dan 10 cm of met meerdere vullingen zijn getekend (schaal 1:20). Na documentatie van de sporen en eventuele bemonstering zijn ze geheel afgewerkt. Sporen zijn in principe handmatig gecoupeerd en afgewerkt.

Waar mogelijk zijn sporen in de putwanden gecoupeerd, zodat een relatie met de bodemopbouw verkregen kon worden. Vondsten zijn verzameld per relevante spoorcontext en daarbinnen relevante laag. Uit een selectie van sporen zijn monsters genomen ten behoeve van ecologisch en ¹⁴C-onderzoek.

Na afloop van het onderzoek van een werkput is de administratie hiervan gecontroleerd, voordat de werkputten zijn dichtgedraaid en het aangereden. Na afloop is het terrein vlak opgeleverd.

2.3 Onderzoeksteam

Het onderzoek is uitgevoerd door een vast veldteam van Archol, bestaande uit drie personen, aangevuld met vervangend personeel (Tabel 2.2). De coördinatie van het project was in handen van Senior KNA-archeoloog T. Goossens. Contactpersoon namens het bevoegd gezag van de gemeente Goirle was Mr. J.L.R.E.M. Ludwig. De directievoering namens de opdrachtgever was in handen van D. Bente (Arcure).

Medewerker	Functie
Drs. T.A. Goossens	projectleider
T. Beck MA	veldwerkleider
D. Cijntje MA	veldarcheoloog
M. Koopman MA	veldarcheoloog

Tabel 2.2 Samenstelling onderzoeksteam.

2.3.1 Evaluatie vrijwilligers

Er hebben geen vrijwilligers meegewerkt tijdens het onderzoek.

3 Korte beschrijving resultaten

3.1 Fysische geografie

Tijdens het onderzoek zijn 24 profielkolommen aangelegd. De profielen laten een éénduidig beeld zien van de bodemopbouw van het terrein. De laagopbouw binnen plangebied vertoont weinig variatie. Om de profielen te beschrijven zijn de volgende laagnummers uitgeschreven:

Laagnummer	Beschrijving
S5000	Bouwvoor
S5010/5020	Esdek
S5021	Ah-horizont
S5025	A/Cp Menglaag
S5030	C-horizont (dekzand)

Tabel 3.1 Toelichting codering stratigrafie.

Aan de basis van de profielen ligt een lichtgrijs geel pakket van matig siltig dekzand (S5030). In delen van het plangebied wordt de top van deze C-horizont gekenmerkt door gley-verschijnselen (roestvlekken veroorzaakt door grondwaterfluctuaties). Daarnaast is de bodem erg beïnvloed door bioturbatie en waren er lokaal depressies aanwezig. Het vlak is in de top van de C-horizont aangelegd op een diepte tussen de 15,3-16,5 m +NAP (0,5-1,1 m -mv).

Doorgaans is de bodem vanuit het esdek (S5010/S5020) tot in de C-horizont verstoord en is er een 'menglaag' (S5025) van 10 tot 25 cm dik ontstaan. In deze 'menglaag' zijn dekzand, brokken van de Ah-horizont en (in enkele gevallen) sporen van een E-horizont zichtbaar.

In vier profielen (401, 1001, 1601 en 2201) is sprake van (deels) intacte natuurlijke Ah-horizont (ongeploegd) (Figuur 2.1). Deze laag (S5025), van 8-15 cm dik, onderscheidt zich door een hoger humusgehalte en een wat donkerder kleur. Het hogere humusgehalte en donkere kleur zijn ontstaan door een hoge productie van organisch materiaal en een geremde afbraak als gevolg van een lage, relatief natte ligging. Deze laag is voornamelijk in het centrale deel (werkput 10, 16 en 22) van het plangebied aangetroffen. De top van de Ah-horizont ligt op een diepte van 15,9-16,1 m +NAP (0,8-0,9 m -mv).

De 'menglaag' en Ah-horizont worden afgedekt door een 20 tot 60 cm dik donker bruingrijs esdek. In dit esdek zaten fragmenten baksteen en aardewerk. Het esdek is op basis van kleur in twee pakketten verdeeld. Het onderste pakket was iets grijzer van kleur en bevatte minder fragmenten keramiek. De top van het esdek ligt op een diepte van 15,9-16,9 m +NAP (0,2-0,7 m -mv).

Het profiel wordt bovenin afgesloten door een recente bouwvoor van ca. 20 cm dik.

3.2 Archeologie

3.2.1 Sporen en structuren

Spoortype	Aantal
Greppel	15
Paalkuil	12
Natuurlijke verstoring	4
Recente verstoring	1
Totaal	32⁴

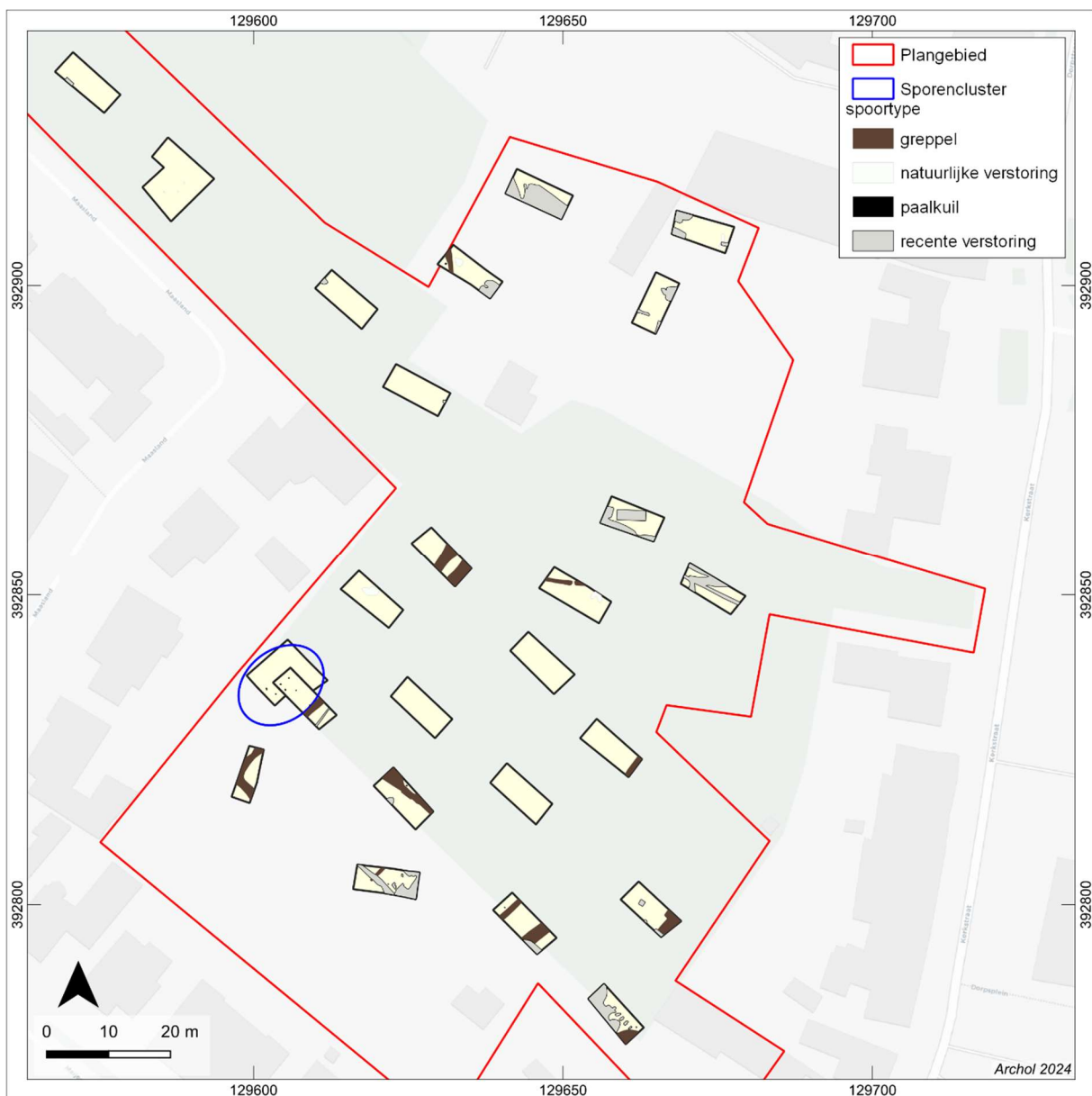
Tabel 3.2 Totaal aantal aangetroffen sporen per type.

Tijdens het onderzoek zijn 32 sporen aangetroffen (Tabel 3.2; Figuur 3.1). Een groot deel van deze sporen is archeologisch van aard, de overige sporen bleken een natuurlijke oorsprong te hebben. Daarnaast zijn er verschillende recente verstoringen in de proefsleuven aangetroffen. Het merendeel van de archeologische sporen bestaat uit greppels (vijftien stuks) en paalkuilen (twaalf stuks).

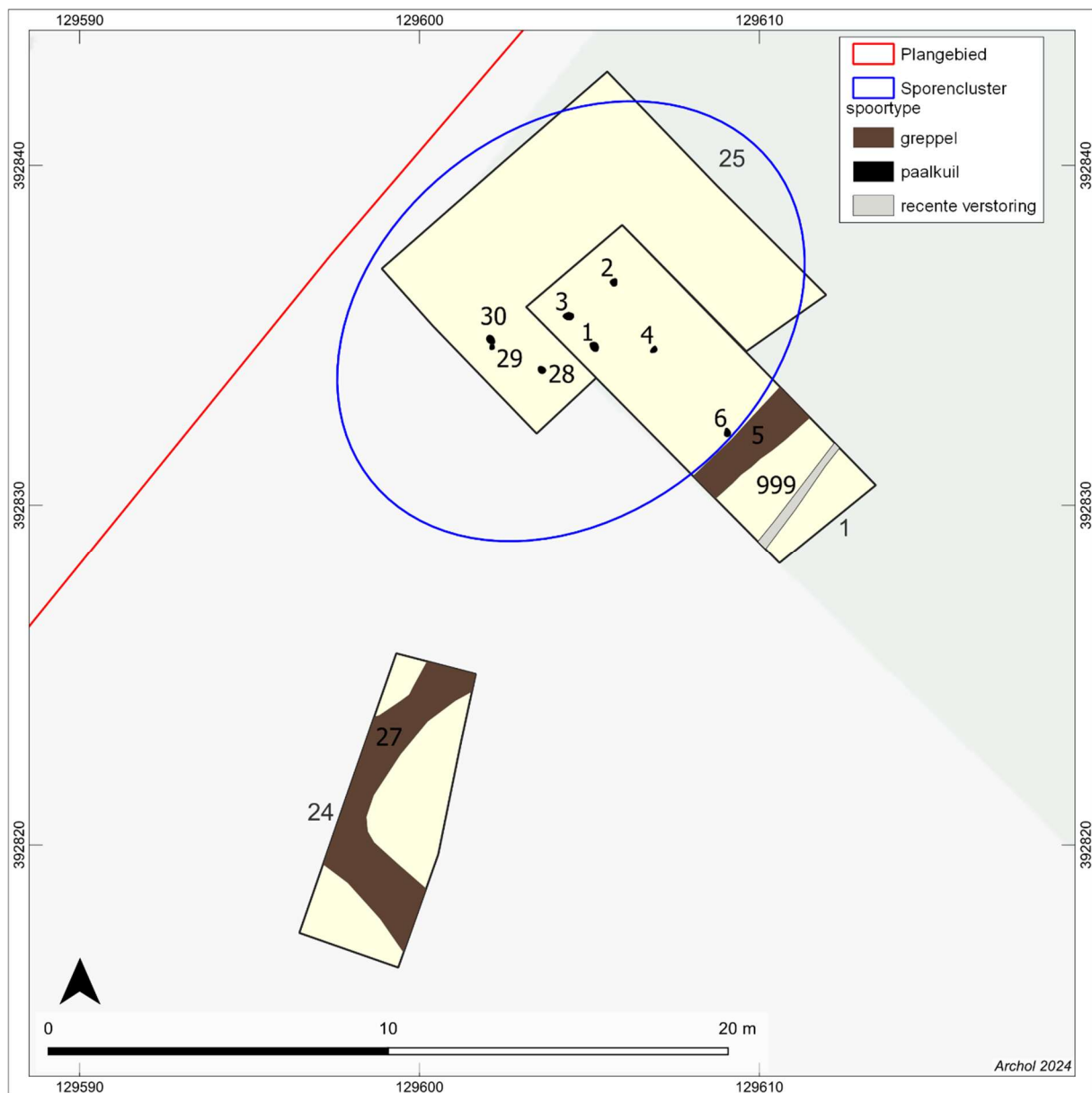
⁴ De natuurlijke en recente verstoringen zijn onder vaste spoornummers (resp. S888 en S999) ingemeten waardoor de werkelijke aantallen hoger zijn dan in de tabel.

De greppels zijn voornamelijk in de zuidelijke helft van het plangebied aangetroffen waarbij sommige van de greppels lijken door te lopen in verschillende werkputten. Eén van de greppels is in het profiel gecoupeerd. In de coupe is te zien dat de greppel is opgevuld met het onderste pakket bruingrijs esdek. Dit geeft aan dat het spoor vanuit het esdekpakket is ingegraven. Uit de oudste fase van het esdek is scherfmateriaal uit de Nieuwe tijd verzameld, net als uit drie greppels. De greppels zijn mogelijk perceleringsgreppels die tijdens en na het ophogen van het esdek zijn aangelegd.

De twaalf paalkuilen komen verspreid over het plangebied voor. Vijf paalkuilen bestaan uit losse sporen, maar het merendeel (zeven stuks) bevindt zich in een cluster in het zuidwesten van het perceel, in werkputten 1 en 25 (Figuur 3.2). Alle paalkuilen binnen dit cluster zijn gecoupeerd (met het oog op een goede waardering) en, na documentatie, afgewerkt. Net als de greppels lijken de palen vanuit het esdek (uit de Nieuwe tijd) te zijn ingegraven, aangezien de sporen daarmee opgevuld lijken. Hoewel de sporen in een cluster liggen, vertonen ze samen geen duidelijk patroon van een gebouwstructuur. De sporen uit het cluster zijn bijna alle ca. 20 cm diep en hebben een ovale tot rechthoekige vorm in de coupe. Zowel in het vlak als de coupes blijken de sporen scherp begrensd. In de vulling van de sporen is geen aardewerk aangetroffen dat de sporen kan dateren. Uitgaande van de voornoemde relatie met het esdek en de scherpe begrenzing van de paalkuilen, is de cluster in de Nieuwe tijd te plaatsen. Uit twee sporen zijn grondmonsters genomen met het oog op (het bepalen van de potentie voor) eventueel botanisch onderzoek naar de macroresten.

Figuur 3.1 Spoortype kaart. In het zuidwesten ligt het sporencluster van paalkuilen (blauw).

Figuur 3.2 Uitsnede van de spoortypekaart met daarop het cluster van palen (blauw).

3.2.2 Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn in totaal zeven vondsten aangetroffen (Tabel 3.3) en gedocumenteerd, hiervan zijn vijf stuks afkomstig uit grondsporen en twee vondsten uit het esdek. Alle vondsten zijn verwerkt: naar categorie gesplitst, geteld en gewogen. Op grond van eerste indruk tijdens het veldwerk betreft het uitsluitend aardewerk uit de Nieuwe tijd.

Materiaal	Vondstcategorie	Aantal	Gewicht in gr.
Keramiek	Aardewerk Nieuwe Tijd	6	192
Keramiek	Bouwmateriaal keramisch	1	18
Totaal		7	210 gr.

Tabel 3.3 Totaal vondsten.

3.2.3 Monsters

Tijdens het onderzoek zijn 2 monsters genomen (Tabel 3.4). De monsters kunnen worden ingezet voor archeobotanisch onderzoek en/of ^{14}C -onderzoek. De monsters zijn afkomstig uit twee paalkuilen behorende bij het cluster.

Type monster	Aantal
Botanische macroresten verkoold / pollen/ ¹⁴ C	2
Totaal	2

Tabel 3.4 Totaal monsters.

4 Recapitulatie vraag- en doelstellingen

4.1 Doestelling

Doel van het onderzoek is het opsporen en vaststellen van de aard, omvang en archeologische waarde van eventuele vindplaatsen.

4.2 Onderzoeksvragen

Landschap

1. Hoe is de bodemopbouw/stratigrafie binnen het onderzoek en hoe relateren deze zich tot de aangetroffen archeologische resten?
2. Welke delen van het plangebied zijn op welke wijze verstoord of afgegraven en tot op welke diepte? Wat is hiervan de invloed op de gaafheid van archeologische resten.

Archeologie

3. Zijn er archeologische vindplaatsen? Zo nee, verklaar de afwezigheid. Zo ja:
4. Waaruit bestaan deze?
5. Wat zijn de aard en ouderdom ervan?
6. Wat zijn de locatie en omvang en wat zet dit over de locatiekeuze, gezien in een synchroon en diachroon perspectief?
7. Wat is de diepteligging ten opzichte van NAP en de stratigrafische positie?
8. Wat zijn de conservering en gaafheid, gelet op het voormalige grondgebruik, eventuele natuurlijke processen van erosie en verspoeling en de aard van de ondergrond?
9. Zijn sporen en of vondsten te koppelen aan een specifieke lithogenetische eenheid en zo ja, welke? Zo nee, welk verband is er dan tussen de sporen/vondsten/indicatoren en de stratigrafie?
10. Is er sprake van behoudenswaardige vindplaatsen en zo ja, waar liggen deze?
11. Komt dit overeen met de archeologische verwachting?
12. Is er een fasering aan te brengen in de archeologische sporen?

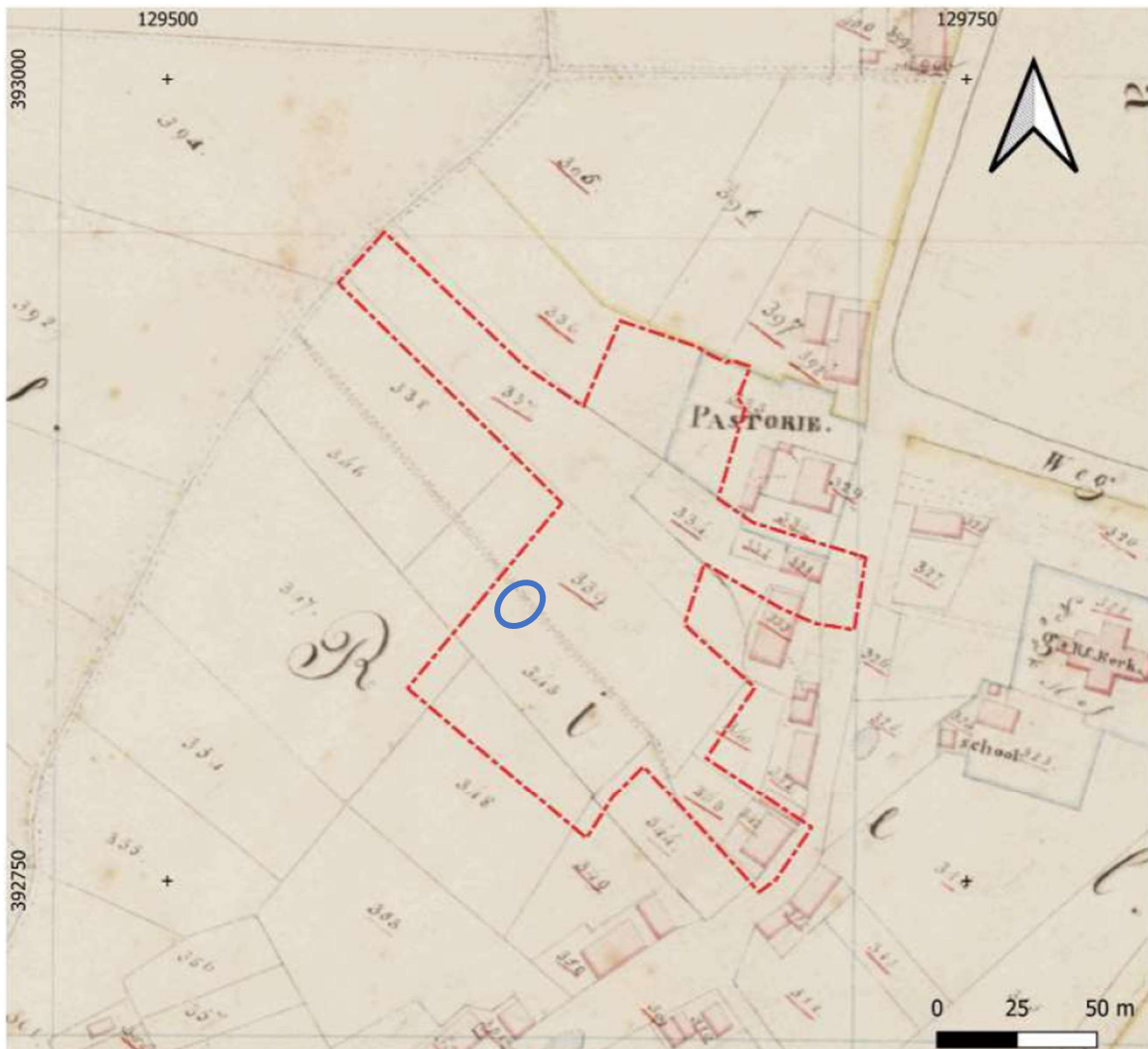
5 Uitwerkingsplan

5.1 Fysische geografie

De fysisch-geografische kenmerken van het onderzoeksgebied worden tezamen met de landschappelijke ontwikkeling beschreven in een apart hoofdstuk. Daarin worden de paleogeografische en bodemkundige ontwikkelingen van het onderzoeksgebied en ruime omgeving beschreven aan de hand vastgestelde profielen en op basis van meest recente inzichten uit onderzoek in de omgeving.

5.2 Sporen en structuren

De sporen en structuren worden beschreven in een lopende tekst, met aandacht voor de aard, conservering, datering en fasering van de sporen. Er wordt een spoortypenkaart vervaardigd en van relevante sporen en coupes worden foto's afgebeeld. Voor de Nieuwe tijd wordt tevens de relatie met historische kaarten onderzocht. Een eerste blik op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 toont dat de sporencluster uit de Nieuwe tijd in werkputten 1 en 25 niet samenvalt met een gebouw. Het cluster bevindt zich ter hoogte van onbebouwde percelen aan de achterzijde van het bebouwingslint langs de Kerkstraat (tegen de oostzijde van het plangebied) (Figuur 5.1). Het cluster paalkuilen ligt ter hoogte van een pad (mogelijk met bomen aan weerszijden). Vermoedelijk is het cluster hieraan gerelateerd. Verder blijken de meeste aangetroffen greppels goed te passen in het patroon van de afgebeeld verkaveling uit de Nieuwe tijd (Figuur 3.1, Figuur 5.1).

Figuur 5.1 Uitsnede van de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 met ligging van de sporencluster in werkputten 1 en 25 (blauw).

5.3 Aardewerk

Er zijn in totaal 6 stuks aardewerk verzameld en één fragment baksteen. Vier fragmenten zijn afkomstig uit grondsporen en twee fragmenten uit grondlagen. Het materiaal is goed geconserveerd. Met het oog op een datering en fasering van deze sporen wordt voorgesteld om al het aardewerk en de fragmenten baksteen en bouw materiaal (N= 7) te laten analyseren.

5.4 Archeobotanisch onderzoek

Macroresten- en ¹⁴C-onderzoek

Tijdens het onderzoek zijn 2 algemene monsters genomen. Voorgesteld wordt deze monsters vooralsnog niet te waarderen op de mogelijkheden voor macrobotanisch- en ¹⁴C-onderzoek. ¹⁴C-onderzoek is voor de periode van de Nieuwe tijd onbetrouwbaar. Uitgaande van de datering (Nieuwe tijd) en aard (cluster palen zonder duidelijke structuur in een buitengebied/off site) zal macrobotanisch onderzoek zal niet veel toevoegen aan de kennis over erven uit de Nieuwe tijd.

Pollenonderzoek

Tijdens de opgraving zijn geen geschikte spoorcontexten aangetroffen.

5.5 Objecttekeningen/ -foto's

Gezien de algemene aard van de vondsten, Nieuwe tijd aardewerk en baksteen, wordt er verwacht geen objecttekeningen en/of -foto's te maken.

5.6 Inzet personen

Archol zal bij de uitwerking de volgende specialisten van Archol en externe bedrijven inzetten (Tabel 5.1).

Onderdeel	Persoon	Bedrijf
Fysische geografie	Eckhart Heunks	Archol
Sporen en structuren	Tom Beck	Archol
Aardewerk	Aleike van de Venne	Kerament
Synthese	Tom Beck	Archol
Redactie	Tiziano Goossens	Archol
Afbeeldingen	Tom Beck	Archol

Tabel 5.1 In te zetten personen/ bedrijven bij de uitwerking.

6 Conclusie en voorlopig advies

Conclusie

Ondanks de obstakels heeft Archol met 1042 m² proefsleuven (inclusief lokale uitbreidingen), ca. 8% van het plangebied, toch een goed waardering van het terrein uit kunnen voeren. Alle aangetroffen archeologische sporen blijken uit de Nieuwe tijd te stammen. Ze bestaan hoofdzakelijk uit (deels losse) paalkuilen en verkavelingsgreppel uit de Nieuwe tijd. Ze passen in een verkaveld buitengebied dat in gebruik moet zijn geweest als bouwland zoals afgebeeld op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832. Een kleine cluster paalkuilen uit de Nieuwe tijd in het zuidwesten van het plangebied vertoont geen patroon van een gebouwstructuur. Op de minuutkaart is hier ook geen gebouw afgebeeld. Wel is ter hoogte van het cluster een pad (met mogelijk bomenrijen aan weerszijden) afgebeeld. Vermoedelijk is het palencluster hieraan gerelateerd.

Vooraf werd voor de westelijke helft van het plangebied, op grond van de ligging op een dekzandrug, rekening gehouden met sporen vanaf de late prehistorie tot en met de volle middeleeuwen. Voor de oostelijke randzone werd vooraf vooral rekening gehouden met sporen vanaf de late middeleeuwen, gezien de ligging langs een historisch bouwlint. Het proefsleuvenonderzoek heeft tegen deze verwachtingen in echter geen sporen uit de periode late prehistorie tot en met de late middeleeuwen opgeleverd.

Voorlopig advies

Het proefsleuvenonderzoek heeft enkel paal- en greppelsporen opgeleverd die deel uitmaken van het verkaveld buitengebied in de Nieuwe tijd. Vooruitlopend op de eindrapportage met waardering van de archeologische sporen, acht Archol de sporen dan ook niet als waardevol en adviseert Archol alvast rekening te houden met archeologische vrijgave van het terrein.

Het bevoegd gezag zal na beoordeling van de eindrapportage en het advies van Archol een besluit nemen over de archeologische waarden en het vervolgtraject (vrijgave of vervolgonderzoek).

7 Opzet rapportage

De resultaten van het onderzoek zullen gepresenteerd worden in een standaardrapportage conform KNA 4.1. Daarvoor zal het format van Archol gebruikt worden. De voorlopige inhoudsopgave is als volgt:

Samenvatting

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

1.2 Onderzoeksgebied

1.3 Onderzoeksopzet en organisatie

1.4 Administratieve gegevens

2. Onderzoekskader

2.1 Landschappelijk kader

2.2 Archeologisch kader

3. Doel- en vraagstellingen

4. Methodiek

5. Resultaten landschappelijk onderzoek

6 Resultaten archeologisch onderzoek

6.1 Sporen en vondsten uit de Nieuwe tijd

7. Conclusie en beantwoording onderzoeksvragen

Literatuurlijst

Bijlagen

Bijlage I Sporenlijst

Bijlage II Vondstenlijst

Bijlage III Monsterlijst

Bijlage IV Determinatie aardewerk

8 Planning

Na beoordeling, aanpassing en goedkeuring van het onderhavig evaluatierapport door het bevoegd gezag en de opdrachtgever kan worden gestart met de uitwerking. Archol Adviseert rekening te houden met een termijn van maximaal 2 jaar voor de uitwerking, rapportage en deponering van het project. Naar verwachting zal het eindrapport echter reeds binnen zes maanden worden opgeleverd.

Literatuur

Bente, D.A., 2024. *Programma van Eisen Proefsleuvenonderzoek plangebied CPO Kerkstraat te Riel, gemeente Goirle v1.1.* definitief d.d. 21-02-2024.

Boer, E. de, 2010. *Goirle (NB) – Riel, Maasland. Archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase).* BAAC-BILAN-rapport B1579. BAAC-Bilan, Den Bosch.

Bijlage I Selectierapport 1

Inventariserend veldonderzoek proefsleuven (IVO-p)

Riel – Kerkstraat 26

Selectieverslag 1

Naam auteur: T.S. Beck

Datum: 15-10-2024

Archol-projectcode: RIK2431

Archis-zaakidentificatienummer: 5634930100

Autorisatie: T. Goossens

Versie 1.0 concept

1 Inleiding

In opdracht van Gispro bv heeft Archol bv op 9 en 10 september 2024 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd binnen het plangebied Riel-Kerkstraat. Aanleiding voor het archeologisch onderzoek zijn de plannen voor de realisatie van woningbouw. Op enkele percelen achter de Kerkstraat worden op korte termijn 33 particuliere grondgebonden woningen gebouwd in de vorm van een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Een recent bureauonderzoek in het kader van deze plannen en voorgaand bureau- en booronderzoek uit 2010 hebben aangetoond dat in de bodem van het plangebied archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. Het bevoegd gezag heeft dan ook besloten dat voorafgaand aan de realisatie van de bouwplannen eerst een archeologisch inventariserend proefsleuvenonderzoek (IVO-p) uitgevoerd zou worden.

Tijdens het onderzoek zijn 32 sporen aangetroffen. Een groot deel van deze sporen is archeologisch van aard, de overige sporen bleken een natuurlijke oorsprong te hebben. Daarnaast zijn er verschillende recente verstoringen in de proefsleuven aangetroffen. Het merendeel van de archeologische sporen bestaat uit greppels (vijftien stuks) en paalkuilen (twaalf stuks). De greppels en paalkuilen zijn vanaf het esdek ingegraven en vertonen een scherpe begrenzing. Ze zijn op grond van deze kernmerken en het aardewerk uit het esdek en greppels in de Nieuwe tijd te dateren. Een eerste blik op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 wijst uit dat de sporen deel uitmaken van het verkaveld buitengebied uit de Nieuwe tijd. Ze bevinden zich op (onbebouwde) percelen, die in gebruik zijn geweest als bouwland.

2 Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn in totaal zeven vondsten aangetroffen (Tabel 1.1) en gedocumenteerd, hiervan zijn vijf stuks afkomstig uit grondsporen en twee vondsten uit het esdek. Alle vondsten zijn verwerkt: naar categorie gesplitst, geteld en gewogen. Op grond van eerste indruk tijdens het veldwerk betreft het uitsluitend aardewerk uit de Nieuwe tijd. Alle keramische vondsten zullen worden aangeboden ter deponering.

vnr	categorie	aantal	gewicht	spoor	put	vlak	vul
1.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	1	60	12	4	1	1
2.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	1	93	16	9	1	1
3.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	2	19	13	5	1	1
3.2	Bouw materiaal keramisch	1	18	13	5	1	1
4.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	2	20	5020	15	1	1
Totaal		7					

Tabel 1.1 Totaal aantal te deponeren vondsten.

3 Monsters

Tijdens het onderzoek zijn twee algemene monsters uit paalkuilen genomen (Tabel 1.2). Voorgesteld wordt deze monsters te deselecteren, gezien hun datering (Nieuwe tijd) en aard (gelegen in buitengebied). De resultaten van ¹⁴C-onderzoek is voor de periode van de Nieuwe tijd onbetrouwbaar. Uitgaande van de context van de sporen (buitengebied zal macrobotanisch onderzoek niet veel toevoegen aan de kennis over erven uit de nieuwe tijd.

vnr	categorie	aantal	spoor	put	vlak	vul
5.1	Monster algemeen	1	28	25	1	1
6.1	Monster algemeen	1	29	25	1	1
Totaal		2				

Tabel 1.2 De-selectie monsters.